

مَرَدِ سُخْنَوَر

تمام چیزا بے فایده آستہ

۱ توره های مَرَدِ سُخْنَوَر، باچه داوود،
پادشاہِ اورشَلیم.

۲ مَرَدِ سُخْنَوَر مُوگیه:

”کاملاً بے فایده آستہ! کاملاً

بے فایده آستہ!

تمام چیزا بے فایده آستہ!“

۳ اِنسان از تمام زَحمتی که دَ زیرِ

اَفَتَو میکشہ،

چی فایده حاصل مُونہ؟

۴ یگ نسل مورہ و دیگہ نسل مییہ،

لیکن زمی تا اَبَد برقرار مُومنه.

۵ اَفَتَو بُر مُوشہ و میثینہ

و دَ عَجَلَه دَ امزُو جای موره که
ازونجی بُر موشه.

٦ باد سُون جنُوب موره
و سُون شمال دَور مُخوره
و دَور خورده دَور خورده موره
و دَ گِرد خُو دَور خورده دَ امزُو
جای اوّلی مییه.

٧ تمامِ دریاچه ها دَ دریا میریزه،
مگم دریا پُر نموشه؛

اَره، دَ جایی که دریاچه ها جاری آسته،
اونا دَ امزُو جای جاری شُده موره.

٨ پگِ چیزا خسته کِنده آسته،
دَ اندازه که انسان نَمیتنه بیان کنه.

نه چیم از دیدو سیر موشه
و نه گوش از شنیدو پُر موشه.

٩ هر چیزی که بُوده، باز ام آسته
و هر چیزی که شُده، بسم موشه؛

دَ زیرِ آفتو هیچ چیزی نو نیسته.

۱۰ آیا چیزی آسته که د باره شی گفته شنه،
 "اینه، ای نو آسته"؟ نه!
 او از گاه وجود دشته،
 د زمانای پیش از مو.
 ۱۱ یادی از پیشنه گو نموشه
 و کسای ام که د آینده مییه
 د وسیله نسل های که بعد ازوا مییه،
 یاد نموشه.

بے فایدگی حکمت

۱۲ ما، مردِ سُخْنَوْر و خْتِیکَه د اورشَلِیم د بِلَه
 اسرائیل پادشاه بُودُم، ۱۳ ما د دِلِ حُوِ تَصْمِیمِ
 گِرِفْتُم که د باره تمام چیزای که د تِی آسْمو
 انجام دده موشه قد حکمت تحقیق و مُطالِعَه
 کُنُم؛ ای کارِ خسته-کُن ره خُدا نصیبِ بَنی آدم
 کده تا زحمت بکشه. ۱۴ ما تمام کارای ره که د
 تِی آفتو انجام دده موشه دیدُم، پگ شی بے فایده
 آسته و از پسِ باد خیز کدو.

۱۵ چیزی کج رہ نَمیتنی راست کنی
 و چیزی رہ کہ مَوْجُود نِیستہ نَمیتنی
 حساب کنی.

۱۶ ما دِ دِلْ خُو کُفْتُمْ: ”اینہ، ما حِکْمَتِ پَرِیْمُو
 حاصلِ کدیم، کَلوتر از پگِ کسای کہ پیش از
 مہ دَ بِلَہ اورْشَلِیْم حُکمران بُوْدہ. اَرے، دِلْ مہ
 حِکْمَت و عِلْم رہ کَلو حاصلِ کدہ. “ ۱۷ اوختہ
 دِ دِلْ خُو تَصْمِیْمِ گِرِفْتُمْ کہ ام حِکْمَت رہ بَدَنْم و
 ام دیونگی و لَوڈگی رہ، لیکن پی بُرْدُم کہ ای
 کار ام خیز کدو از پسِ باد آستہ،
 ۱۸ چراکہ دَ حِکْمَتِ کَلو غَم-و-غُصَّہ
 کَلو آستہ

و کسای کہ عِلْم خُو رہ کَلو مُونہ،
 کوٹیو خُو رہ کَلو مُونہ.

بے فایدگی عیش و نشاط

۱ ما دِ دِلْ خُو کُفْتُمْ: ”بیه عیش-و-نشاط
 رہ تجربہ کُو؛ مَزہ شی رہ بِنگر. “ لیکن
 ۴

دیدیَم که ای ام بے فایده بُود. ^۲ دَ بارِه خَندِه کُفْتُم: "ای دیونگی آستِه،" و دَ بارِه عیش-و-نشاط کُفْتُم: "ای چی فایده دَرِه؟" ^۳ دَ دِل خُو چورت زَدُم که خود ره قد شراب خوش نِگاه کُنم و گِرِفْتارِ لَوڈگی شُنم دَ حالیکه دِل مِه مَرِه سُون حِکمت هِدایت مُوکد تا بِنِگَرُم که بِلدِه بَنی آدم چِیزخیل خُوب آستِه تا دَ تَی آسَمو دَ دَورون روزای زِندگی خُو انجام بَدیه.

^۴ ما بِلدِه خُو کارای کُتِه انجام دَدُم؛ ما بِلدِه خُو خانه ها آباد کَدُم و باغ های انگور جور کَدُم. ^۵ ما باغ ها و تفریحگاه ها بِلدِه خُو جور کَدُم و دَزوا هر رقم دِرختای میوه شَنَدُم. ^۶ ما نَوُر های آو بِلدِه خُو جور کَدُم تا باغی ره آو بَدیُم که دِرختا دَزو کُتِه موشه. ^۷ ما غُلاما و کِنیزا خَریدیَم و غُلامای دَشْتُم که دَ خانه مِه زَیدِه شُدُد. ما امچنان از تمام کسای که پیش از مِه دَ اورشَلیم حُکمران بُود، مال کَلو، یعنی گَلِه و رِمِه کَلو دَشْتُم. ^۸ ما نَقَرِه و طِلا و خزانِه پادشایو و

مَمْلَكَتِهَا رَهْ اَم بَلَدِهْ خُو جَم كَدُم . مَا بَيْتِ خَانَايِ
 مَرْدِ وَ زَن بَلَدِهْ خُو كِرِفْتُمْ وَ كَنِيزَايِ كَلُو بَلَدِهْ لِدَتِ
 بَنِي آدَم . ۹ پَس مَا شَخْصِ بَزْرُگِ شُدْمِ وَ اَز تَمَامِ
 كَسَايِ كِه پِيشِ اَز مِهْ دَ اَوْرُشَلِيمِ حُكْمَرَانِ بُوْدِ ،
 بَالِه-تَر شُدْمِ . حِكْمَتِ مِهْ اَم دَزْمِهْ بَاقِي مَندِ .

۱۰ هَر چِيزِي كِه چِيمَايِ مِهْ آرْزُو كَدِ ، مَا اَزْوَ
 دَرِبِغِ نَكْدُمِ وَ دِلِ خُوْرِهْ اَز هِيچِ رَقْمِ عَيْشِ-وَ-لِدَتِ
 مَحْرُومِ نَكْدُمِ ، چُونِ دِلِ مِهْ اَز تَمَامِ زَحْمَتَايِ مِهْ
 خُوشِي حَاصِلِ مُوَكَّدِ وَ اَجْرِ تَمَامِ زَحْمَتَايِ مِهْ
 اَمِي بُوْدِ . ۱۱ اَوخْتِهْ دَ تَمَامِ كَارَايِ كِه دِسْتَايِ مِهْ
 اَنْجَامِ دَدِهْ بُوْدِ وَ زَحْمَتِي كِه بَلَدِهْ اَنْجَامِ دَدُونِ
 شِي كَشِيْدِهْ بُوْدُمِ نَظَرِ كَدُمِ ؛ دِيْدُمِ كِه پَگِ شِي
 بِي فَايْدِهْ بُوْدِ وَ خِيْزِ كَدُو اَز پَسِ بَادِ وَ دَ زِيْرِ اَفْتُو
 دَ هِيچِ كَارِ فَايْدِهْ نَبُوْدِ .

بِي فَايْدِگِي حِكْمَتِ وَ جِهَالَتِ

۱۲ پَس فِكْرِ خُو رَهْ جَمِ كَدُمِ تَا دَ حِكْمَتِ وَ
 دِيوَنَگِي وَ لَوْدَگِي نَظَرِ كَنُمِ ؛ چُونِ كَسِي كِه
 ۶

بعد از پادشاه دَ قُدْرَتِ مِیرَسَه، چیزِ کارِ کده
 مِیْتَنَه، غَیرِ امزُو کارِ که پیشِ ازُو امِ انجامِ شُدَه؟
 ۱۳ اوخته دِیدُم که حِکْمَتِ ازِ لَوڈْگِیِ کده باله
 آسْتَه، اُمُو رَقْمِ که رُوشَنِیِ ازِ تَرِیکِیِ کده باله
 یَه. ۱۴ چِیمایِ آدَمِ دانا دَ سَرِ شِیِ مِثْلِ چِراغِ
 آسْتَه، مِگَمِ آدَمِ لَوڈْه دَ تَرِیکِیِ رَاهِ موره. باوْجُوْدِ
 ازِی، پِیِ بُرْدُمِ که هَرِ دُوِیِ شِیِ دَ یِگِ سَرِنُوْشْتِ
 گِرِفْتارِ مَوْشَه. ۱۵ پَسِ دَ دِلِ خُوْ گُفْتُم: ”ما امِ دَ
 سَرِنُوْشْتِ آدَمِ لَوڈْه گِرِفْتارِ مَوْشَم؛ خِیِ چِیِ فایده
 که ما ایْقَسِ دانا اَسْتُم؟“ اوخته دَ دِلِ خُوْ گُفْتُم
 که ایِ امِ بے فایده یَه؛ ۱۶ چِراکه هِیچِ یادیِ ازِ
 آدَمِ دانا یا ازِ آدَمِ لَوڈْه تا اَبَدِ باقیِ نَمُوْمَنَه، بَلْکِه
 دَ زَمَانایِ آینده پِگِ چِیزا کَامِلًا پُرْمُشْتِ مَوْشَه.
 آیا امِیْطورِ نِبیَه که آدَمِ دانا امِ مَوْمَرَه، اُمُو رَقْمِ
 که آدَمِ لَوڈْه مَوْمَرَه؟ ۱۷ پَسِ، ما ازِ زِنْدَگِیِ بِیْزارِ
 شُدُم، چُونِ کارایِ که دَ تِیِ آفْتُوْ انجامِ دَدَه مَوْشَه
 بَلْدَه مه دَرْدَاوَرِ آسْتَه، چُونِ پِگِ شِیِ بے فایده
 آسْتَه و خِیزِ کدو ازِ پَسِ باد.

بے فایدگی زحمت

۱۸ از تمام زحمتی کہ دَتی آفتو کشیدہ بُوَدُم
بیزار شُدُم، چُون پگ شی رہ باید دَ کسی ایله
بَدِیْم کہ بعد از مه مییہ. ۱۹ و کی میدَنه کہ
اُمُو کس دانا آستہ یا لَوڈہ؟ باوجودِ ازی، اُو
صاحبِ تمام چیزای موشہ کہ ما دَتی آفتو بلَدہ
شی زحمت کشیدیم و بلَدہ حاصلِ کدُون شی از
حِکمت خُو کار گرفتیم. ای ام بے فایده آستہ.
۲۰ امزی خاطر فکر مه تغییر کد و دل مه از
تمام زحمتی کہ دَتی آفتو کشیدہ بُوَدُم، نَوَمید
شُد. ۲۱ چُون یگ آدم کہ قد حِکمت و عِلْم و
لیاقت زحمت کشیدہ، باید تمام حاصلِ زحمت
خُو ره ایله بَدِیہ تا نصیبِ کسی شَنه کہ بلَدہ
ازو هیچ زحمت نَکشیدہ. ای ام بے فایده آستہ و
یگ بدبختی کتہ. ۲۲ انسان از تمام زحمتی کہ
میکشه و از غُصَّہ دل خُو دَتی آفتو چیز خیل دَ
دِست میره؟ ۲۳ چُون تمام روزای شی پُر از رنج

آسته و کار شی غم-و-غُصّه؛ حتی دَ غَیتِ شاو
 دل ازو آرامی ندره. ای ام بے فایده آسته.
 ۲۴ بلده انسان هیچ چیز خُوبتر ازی نیسته که
 بُخوره و وُچی کنه و از زحمت خُو لذت بُبره.
 ما دیدم که امی ام از جانبِ خُدا آسته، ۲۵ چُون
 بدُونِ اراده ازو کی میتنه بُخوره یا خوشی دشته
 بَشه؟ ۲۶ چُون کسی که دَ نظرِ خُدا نیک معلوم
 موشه، اُو بلده شی حکمت و عِلْم و خوشی
 موبخشه، مگم بلده گُناهکار و ظیفه جم کدو و
 ذخیره کدو ره میدیه، تا اُو ره بلده کسی بدیه که
 دَ نظرِ خُدا نیک معلوم موشه. ای ام بے فایده
 آسته و خیز کدو از پسِ باد.

بلده هر چیز یگ وخت وجود دَره

۱ دَ تَی آسمو بلده هر چیز یگ زمان وجود
 دَره و بلده هر موضوع یگ وخت:

۳

۲ یگ وخت بَلدِه تَوُلْد شُدو و یگ

وخت بَلدِه مُردو؛

یگ وخت بَلدِه کِشت کدو و یگ وخت بَلدِه

کندون چیزی که کِشت شُدِه؛

۳ یگ وخت بَلدِه کُشتو و یگ وخت

بَلدِه شفا دَدو؛

یگ وخت بَلدِه بیرو کدو و یگ وخت

بَلدِه آباد کدو؛

۴ یگ وخت بَلدِه چخرا کدو و یگ

وخت بَلدِه خَنده کدو؛

یگ وخت بَلدِه ماتم کدو و یگ وخت

بَلدِه رَقص-و-بازی؛

۵ یگ وخت بَلدِه پورته کدونِ سَنگا و یگ

وخت بَلدِه جَم کدونِ سَنگا؛

یگ وخت بَلدِه بغل کدو و یگ وخت

بَلدِه بغل نَکدو؛

۶ یگ وخت بَلدِه حاصِل کدو و یگ

وخت بَلدِه از دِست دَدو؛

یگ وخت بَلَدِه نِگاه کدو و یگ وخت

بَلَدِه پورته کدو؛

۷ یگ وخت بَلَدِه پاره کدو و یگ

وخت بَلَدِه دوختو؛

یگ وخت بَلَدِه چُپ شِشتو و یگ وخت

بَلَدِه توره گُفتو؛

۸ یگ وخت بَلَدِه مُحَبَّت و یگ وخت

بَلَدِه نَفَرَت؛

یگ وخت بَلَدِه جنگ و یگ وخت

بَلَدِه صُلح.

۹ کارگر از زَحْمَتی که میکشه چی فایده دَ

دِست میره؟ ۱۰ کاری ره که خُدا نَصِیبِ بَنی

آدم کده تا زَحْمَت بِکُشه، ما دِیدیم. ۱۱ اُو هر

چیز ره دَ وخت شی نُوربند جور کده. امچنان

پِی بُردونِ اَبَدِیت ره دَ دِل های ازوا جای دده،

باو جُودِ ازی اونا نَمِیتنه تمامِ کارای ره که خُدا

انجام دده، از شُرُوع تا آخِرِ پی بُره. ۱۲ ما مِیدَنُم

که بَلَدِه ازوا چِیزِ خُوبترِ ازی نیسته که خوش

بشه و دَ دَورونِ زندگي خُو خُوبی كُنَه؛ ^{۱۳} و ام ای كه پگ ازوا بُخوره و وُچی كنه و از حاصِلِ تمام زحمت خُو راضی بشه، چُون ای نِعْمَتِ خُدا آسته. ^{۱۴} ما مِیدَنُم، تمام چیزای ره كه خُدا انجام مِیدیه تا اَبَد باقی مومنه، كس نَمِیتنه دَزُو چیزی اِضافه كنه یا ازو چیزی كم كنه. خُدا اونا ره انجام مِیدیه تا بنی آدم ازو ترس دشته بشه. ^{۱۵} چیزی كه آسته، از گاه و جُود دشته و چیزی كه آمدنی یه، از پیش مَوْجُود بُوْدَه؛ و چیزی كه تیر شُدَه، خُدا او ره بسم میره.^a

قضاوت و آینده دَ خُدا تعلق دَره

^{۱۶} علاوه ازی، ما دَ زیر آفتو دیدُم، دَ امزُو جای كه باید اِنصاف شُنه بے اِنصافی موشه و دَ امزُو جای كه باید عدالت شُنه شرارت موشه.

^a ۳:۱۵ دَ زبونِ عبرانی مَوگیه: «خُدا چیزی ره موباله كه

دُمبال شُدَه بُوْد.»

۱۷ اوخته دَ دِلِ خُو كُفْتُمْ: ”خُدا امِ آدَمِ عَادِلِ رِه
 قِضَاوَتِ مُونِه وِ امِ آدَمِ شَرِيَرِ رِه، چُونِ اُو بِلْدِه هِر
 مَوْضُوعِ وِ هِر كَارِ يِگِ وِخْتِ رِه تَعْيِينِ كَدِه.“
 ۱۸ ما دَ بَارِه بَنِي آدَمِ دَ دِلِ خُو كُفْتُمْ: خُدا
 اُونَا رِه آزْمَايشِ مُونِه تَا خُودِ اَزْوَا بِدَنِه كِه اُونَا
 رَقْمِ حَيَوَانَا آسْتِه. ۱۹ چِرَاكِه سَرِنُوشْتِ بَنِي آدَمِ
 وِ سَرِنُوشْتِ حَيَوَانَا يِگِ رَقْمِ آسْتِه؛ اُمُو رَقْمِ كِه
 بَنِي آدَمِ مُومَرِه، اُمُو رَقْمِ حَيَوَانَا امِ مُومَرِه. نَفْسِ
 كَشِيدُو امِ بِلْدِه پِگِ اَزْوَا يِگِ رَقْمِ آسْتِه وِ اِنْسَانَا
 اَز حَيَوَانَا كَدِه بَالِه نَبِيِه؛ پَسِ تَمَامِ چِيْزَا بِي فَايْدِه
 آسْتِه. ۲۰ پِگِ دَ يِگِجَايِ مَوْرِه؛ پِگِ اَز خَاكِ
 آسْتِه وِ پَسِ دَ خَاكِ مَوْرِه. ۲۱ كِي مِيْدَنِه كِه
 رُوحِ اِنْسَانِ سُونِ بَالِه مَوْرِه وِ رُوحِ حَيَوَانِ دَ تِي
 زَمِي مَوْرِه؟ ۲۲ پَسِ مَا دِيْدُمِ كِه بِلْدِه اِنْسَانِ چِيْزِي
 خُوْبْتَرِ اَزِي نَبِيْسْتِه كِه اَز كَارِ خُو لِدَتِ بُوْرِه، چِرَاكِه
 نَصِيْبِ شِي اُمُو آسْتِه. كِي مِيْتَنِه اِنْسَانِ رِه دُوْبَارِه
 بِيْرِه تَا چِيْزِي رِه كِه بَعْدِ اَزُو رُخِ مِيْدِيِه بِنِگَرِه؟

ظلم، زحمت و تنهایی

۴
۱ ما بسم توخ کدم و تمام ظلم های ره که
دَتی آفتو موشه، دیدم. توخ کو آو دیده
های مردم مظلوم ره، هیچ کس نییه که اونا ره
تسلی بدیه. قدرت د دست کسای آسته که د
بله ازوا ظلم مونه و هیچ کس نییه که اونا ره
تسلی بدیه. ۲ اوخته ما گفتم، مُرده های که گاه
مُرده، خوشبخت تر از زنده های آسته که تا هنوز
زنده یه. ۳ لیکن ازی دُو کده خوبتر کسای آسته
که هنوز هیچ د دنیا نَمده و اعمال شیرانه ره
که دَتی آفتو انجام دده موشه ندیده. ۴ اوخته
دیدم که تمام زحمت و تمام کامیابی از حسادت
یگ انسان قد همسایه شی سرچشمه میگیره.
ای ام بے فایده آسته و خیز کدو از پس باد.

۵ آدم لَوڈه دست بله دست میشینه

و گوشت جان خو ره مُوخوره.

۶ یگ دست پُر که قد آرامش قتی بشه

بہتر از دُو دِسْتِ پُر اَسْتَه کہ قد

زَحْمَتِ قَتی بَشَه،

و بہتر از خیز کدو از پسِ باد.

۷ بسم یگ بے فایدگی دیگہ رہ دَتی آفتو دیدم:

۸ یگ کس اَسْتَه کہ جایگیرہ ندرہ، اُو نہ باچہ

درہ و نہ برار؛ کار-و-زَحْمَتِ اَزُو خلاصی ندرہ و

چیم شی از مال-و-دَوْلَت سیر نَمُوشه. اُو از خود

خُو پُرسان نَمُونه: ”ما بلدہ کی زَحْمَتِ مِیکشَم و

خود رہ از خوشی محروم مُونم؟“ ای ام بے فایدہ

اَسْتَه و تجرِبہ سخت.

۹ از یگ کدہ دُو خُو بتر اَسْتَه، چُون اونا از

زَحْمَتِ خُو حاصلِ خُوب دَ دِسْتِ میرہ. ۱۰ چُون

اگہ یکی ازوا بفتہ، دیگہ شی رفیقِ خُو رہ بالہ

مُونه. مگم وای دَ حالِ کسی کہ بفتہ و دیگہ

کس نَبَشَه کہ اُو رہ بالہ کُنہ. ۱۱ امچنان اگہ دُو

نفر قَتی خاو کُنہ اونا گرم موشہ، لیکن اگہ یگ

نفر بَشَه چطور میتنہ گرم شَنہ؟ ۱۲ امی رقم،

اگہ یگو کس دَ بلہ یکی ازوا زور شَنہ، ہر دُو

شی د برابر ازو ایسته موشه. ریسپون سه-لا
زود منٹی نموشه.

بے فایدگی پیشرفت و ترقی

۱۳ یگ جوانِ غریب که دانا بَشه، بهتر از
پادشاهِ پیر و لَوڈه آسته که دیگه مشوره ره قبول
نمونه. ۱۴ چون امکان دَره که او از بندی-خانه
بُرو آمده د پادشاهی برسه، باوجود که د امزو
مَمَلکتِ غریب د دُنیا آمده. ۱۵ ما دیدم که تمام
زنده های که د تی آفتو راه موره، طرفدارِ امزو
جوان موشه که جانشینِ پادشاه شده؛ ۱۶ تعداد
پگِ امزو مردم که امو جوان د بله ازوا حاکم
شده، بے حساب آسته، لیکن کسای که بعد
ازوا مییه، ازو راضی نیسته. واقعاً که ای ام
بے فایده آسته و خیز کدو از پس باد.

ترس-و-احترام، فروتنی و قناعت

۵ وختیکه دَ خانِه خُدا موری فِکر خُو ره سُون رفتار خُو بگِیر، چُون نزدیک اَمَدو بِلدِه گوش گِرفتو بَهرتر از قُربانی های آسته که آدمای لَوڈِه تقدیم مُونه، چُون اونا نَمیدنه که عمل-و-کِردارِ ازوا بد آسته. ۲ بِلدِه واز کدوِن دان خُو عَجَلِه نَکُو و دِل تُو بِلدِه گُفتونِ توره دَ حُضُورِ خُدا اَبَلک نَشَنه، چراکه خُدا دَ عالمِ باله آسته و تُو دَ رُوی زَمی؛ پس تورای تُو کم بَشه. ۳ رقمی که خاو دیدو از چورتِ کَلو پِیدا موشه، اَمُو رقم توره های اَحْمقانه از کَلوگویی دَ وِجُود مِییه.

۴ وختیکه بِلدِه خُدا نذر مِیگِیری، دَ پُوره کدوِن شی دیر نَکُو، چراکه او از آدمای لَوڈِه راضی نیسته. پس نذر خُو ره بدی. ۵ بَهرتر آسته که نذر نَگِیری، نِسبَت دَزی که نذر بَگِیری و پُوره نَکنی. ۶ نیل که دان تُو، تُو ره سُون گُناه بُبَره

و دَ پِيشِ خِدْمَتِگَارِ خُدا^a نَگي که ”سَهوًّا نَذَرِ
 كَرِفْتُمْ.“ چرا خُدا بِخاطِرِ توره تُو قار شُنه و تَمَامِ
 حاصِلِ دِستاي تُو ره از بَيْنِ بُره؟^٧ خاو دِيدونِ
 كَلو و كَلوگوبِي بے فايده آسته، بَلَكِه تُو از خُدا
 ترس دَشْتَه بَش.

بے فايده گي مال-و-دَوْلَت

^٨ اگه دَ يِگِ وِلايَتِ مِينِگَرِي که دَ بِلَه غَرِيبا
 ظَلَمِ مُوشِه و اِنصافِ و عَدالتِ پايمالِ مُوشِه،
 دَزي باره حَيرو نَشُو؛ چُون بِلند-رُتَبِه دَ زِيرِ نَظَرِ
 بِلند-رُتَبِه-تَرِ آسته و دَ بِلَه ازوا بِلند-رُتَبِه-تَرِها
 مُقَرَّرِ آسته.^٩ فايده زَمِي بِلدِه پِگِ مِيرَسِه،
 حتّٰى پادشاهِ ام از حاصِلِ شِي خِدْمَتِ مُوشِه.
^{١٠} كَسِي که پيسه ره دوستِ دَرِه، از پيسه سِيرِ

^a ٥:٦ دَ جايِ «خِدْمَتِگَارِ خُدا» دَ زِبُونِ عِبْرَانِي «مَلَايِكِه»

نوشته يه.

نموشه و کسی که مال-و-دولت ره دوست دره،
از عاید خُو. ای ام بے فایده آسته.

۱۱ وختیکه دارایی کلو شنه، خورنده های شی
ام کلو موشه. پس بلده صاحب شی چی فایده
میرسه سوای که امو دارایی ره قد چیمای خُو
بنگره؟

۱۲ خاو آدم کارگر شیرین آسته، چی کم
بخوره، چی کلو؛ لیکن ثروت پریمون آدم
دولتمند، باعث موشه که او خاو نروه.

۱۳ یگ بدبختی سخت ره د تی آفتو دیدم:
مال-و-دولتی که صاحب شی بلده ضرر خُو جم
کدد. ۱۴ امو مال-و-دولت د وسیله یگ حادثه
بد ضایع شد و غیتیکه بلده ازو یگ باچه د
دُنیا آمد، چیزی د دست خُو ندشت که بلده ازو
میراث بُمه. ۱۵ امو رقم که انسان از گوره آبه
خُو لُچ د دُنیا مییه، امو رقم لُچ پس موره، رقمی
که آمدد؛ او از زحمت خُو هیچ چیز گرفته نمیتنه
تا د دست خُو بُبره. ۱۶ ای واقعا بدبختی سخت

آسته: امُو رقم که انسان مییه، امُو رقم پس مورِه؛ او چی فایده حاصل مونه که عَبَث^a زحمت میکشه؟^{۱۷} آرے، او دَ تمام روزای عُمَر خُو دَ تریکی مُوخوره و دَ سردرگمی کلو و ناجوری و اوقات تلخی زندگی مَوکنه.

^{۱۸} اینه، چیزی خُوب و مُناسِب که ما دیدم اینی یه: انسان بُوخوره و وُچی کنه و دَ دُورون روزای زندگی که خُدا بَلدِه شی بخشیده، از تمام زحمتی که دَ تَی آفتو میکشه لِذَت بُره؛ چُون نصیب شی امی آسته.^{۱۹} امچنان وختیکه خُدا بَلدِه یگو کس مال و دُولت میدیه و او ره میله که ازوا لِذَت بُره و نصیب خُو ره بگیریه و از زحمت خُو راضی بشه، ای نِعْمَتِ خُدا آسته.^{۲۰} چُون امی رقم آدم دَ فِکَرِ روزای زندگی خُو

^a ۵:۱۶ دَ جای «عَبَث» دَ زبونِ عبرانی «بَلدِه باد» نوشته

غَرَق نَبِيه، چراكه خُدا اُو رِه دَ خوشی دِلِ اَزُو
مَشْغُول مُونِه.

۱ یگ مُصِیْبِتِ دِیگِه رِه دَ تَی آفَتُو دِیْدُم که
۲ دَ بِلِه مَرْدُم کَلُو گِرَنگی مُو کُنِه: خُدا بِلِدِه
یگُو کَس مال و دَوْلَت و عِزَّت مِیْدِیِه، دَ اِنْدازِه
که هِیچ آرزوی دِلِ شِی باقی نَمُومَنِه، و لِه خُدا
بِلِدِه اَزُو تَوانایی نَمِیْدِیِه که اَزُوا لِدَت بُبِرِه، بَلِکِه
یگِ نَفَرِ بِیگَنِه اَزُوا لِدَت مُوبِرِه. اِی ام بے فایده
اَسْتِه و بَدبَخْتی سَخْت.

۳ اگِه یگُو کَس صَد باچِه دَشْتِه بَشِه و سَال
های کَلُو زِنْدگی کَنِه، بَطُوری که روزای عُمَر
شِی کَلُو بَشِه، مِگَم اُو از خُوبی های زِنْدگی
لِدَت نَبِرِه و جِنازِه شِی اَبْرُومَنْدانِه دَفِن نَشْنِه،
ما مُوگِیْم که باچِه سُرچی شُدِه اَزُو کَدِه بَهْتَر
اَسْتِه، ۴ چراكه باچِه سُرچی شُدِه بے فایده مِیِه
و دَ تَرِیکی موره و نام شِی دَ تَرِیکی گُلِ مُوشِه؛
۵ و لِه باو جُودِ که اُو آفَتُو رِه نَدِیْدِه و چِیزی رِه
نَدَنِسْتِه، امزُو نَفَر کَدِه کَلُوتَر آرا مِش دَرِه. ۶ حَتّی

اگه اُمونفر دُو دفعه، هر دفعه هزار سال زندگی کنه، او هیچ خوبی ره نَمینگره. آیا پگ د یگ جای نموره؟

تمام زحمتِ انسان بخاطرِ دان شی آسته، ولے نفس شی هرگز سیر نموشه. ^۸ آدمِ دانا نسبتِ د آدمِ لوڈه چی زیادی دره؟ و آدمِ غریب که میدنه چطور قد دیگر^a رفتار کنه، چی فایده حاصل مونه؟ ^۹ چیزی که د پیش چیمای تو حاضر آسته بهتر از خواهشاتِ نفس تو یه. ای خواهشات ام بے فایده آسته و خیز کدو از پس باد.

^{۱۰} هر چیزی که وجود دره از گاه نام شی شنده شده و ای که انسان چی آسته، ام فامیده شده؛ او قد کسی که ازو کده قوی تر آسته جر-و-بحث کده نمیتنه. ^{۱۱} هر چیقَس که توره کلو شنه،

^a ۶:۸ د جای «قد دیگر» د زبونِ عبرانی «د پیش زنده

ها» نوشته یه.

اموقس بے فایدگی شی کلو موشه، پس انسان
 ازو چی فایده د دست میره؟^{۱۲} چون کی میدنه
 که بلده انسان د دورون روزای زندگی بے فایده
 شی که مثل سایه تیر موشه، چیز خیل خوب
 آسته؟ کی میتنه د انسان بگیه که بعد از مردون
 ازو د تی آفتو چیز خیل رخ میدیه؟

حکمت بلده زندگی

۱ نام نیک بهتر از عطر قیمت‌بای آسته
 و روز مردو بهتر از روز تولد.

۲ رفتو د خانه که ماتم آسته
 بهتر از رفتو د خانه آسته که

عیش-و-نوشه،

چراکه عاقبت هر انسان مرگ آسته
 و ای ره زنده ها باید د دل خو داشته بشه.

۳ غم-و-غصه از خنده کده بهتر آسته،
 چراکه غم چهره باعث اصلاح دل موشه.

۴ دِلِ آدَمایِ دانا، اونا ره سُون ماتَم

خانه مُوبره

و دِلِ آدَمایِ لَوڈَه، اونا ره سُون

خانه که جشنه.

۵ بَهِترِ آستَه که سرزَنِشِ آدَمایِ دانا

ره بِشَنوی

نِسبَتِ دَزی که دَ بَیتِ خانِی آدَمایِ

لَوڈَه گوشِ بَدی؛

۶ چُون خَنده آدَمایِ لَوڈَه مِثْلِ صَدایِ

تَرَق-پَرَقِ خَارِ دَ تَی دیگِ آستَه؛

ای ام بے فایده آستَه.

۷ واقِعاً که ظَلَم، آدَمِ دانا ره لَوڈَه جورِ مُونه

و رِشَوَت، دِلِ ره فاسِدِ مَوکُنه.

۸ آخِرِ یَگِ چِیزِ از شُرُوعِ شی کده بَهِترِ آستَه

و دِلِ باصِبِرِ از دِلِ مَغْرُورِ کده خُوبَتَر.

۹ دَ دِلِ خُو زُودِ قارِ نَشُو،

چراکه خَشَم-و-قارِ دَ سِینِه آدَمایِ

لَوڈَه جایِ مِیگِیرَه.

۱۰ نگی که: ”چرا روزای سابق امزی
روزا کده خُوبتر بُود؟“
چُون امی رقم سوال از رُوی
حِکمت نیسته.

۱۱ حِکمت رقم میراث اَلّی خُوب آسته
و یگ فایده بلده کسای که آفتو
ره مینگره؛

۱۲ چُون حِکمت یگ پناهگاه آسته،
امو رقم که پیسه یگ پناهگاه آسته،
مگم فایده عِلْم دزی آسته
که حِکمت بلده صاحب خُو
زندگی موبخشه.

۱۳ کارِ خُدا ره توخ کُو:
چیزی ره که او کَج جور کده، کی
میتنه راست کنه؟

۱۴ دَ روزای خُوب خوشحال بشید

و دَ روزای سخت اینی دَ فکر شُمو بَشه:
خُدا ام روزای خُوب ره جور کده و
ام روزای سخت ره
تا انسان فامیده نَتنه که دَ آینده
چی رُخ میدیه.

۱۵ دَ روزای زندگی بے فایده خُو هر چیز ره
دیدم: آدمِ عادِل باوجودِ عدالت خُو مومره و
آدمِ شریر باوجودِ شرارت خُو عمرِ دراز مونه.
۱۶ پس، نه از حد کلو عادِل بَش و نه از حد کلو
خود ره حکیم بدن، نَشنه که خود ره نابود کنی.
۱۷ امچنان از حد کلو شریر نَبش و لَوڈه نَشو،
نَشنه که پیش از اجل خُو بُمری. ۱۸ بهتر آسته
که امی نصیحت ره محکم بگیری و از نصیحتِ
دیگه دست-بردار نَشنی، چُون هر کسی که از
خُدا ترس دَشته بَشه، از هر دُو نصیحت پیروی
مونه.

۱۹ حکمت، آدمِ دانا ره از ده حاکم که دَ یگ
شار بَشه، قوی تر جور مونه.

۲۰ یقیناً کہ دَ رُوی زمی اُطور آدمِ عادِل نییہ کہ تنہا نیکی کنہ و از شی ہیچ گُناہ سر نزنہ.
 ۲۱ دَ تمامِ تورای کہ مردُم مُوگیہ فِکر خُو رہ نگیر، نَشَنہ کہ تورہ غُلام خُو رہ بِشَنوی کہ تُو رہ نالت مُونہ؛ ۲۲ چُون دَ دِل خُو میدنی کہ خود تُو ام چندین دفعہ دیگر و رہ نالت کدے.

۲۳ ما تمامِ امزی چیزا رہ قد حکمت آزمایش کدُم و گفتُم: ”ما حکیم مُوشُم،“ مگم از مه دُور بُود. ۲۴ رازِ ہر چیزی کہ رُخ میدیہ، دُور از فہم و کلو غُوج آستہ؛ کی میتنہ کہ او رہ پی بُرہ؟ ۲۵ پس فِکر خُو رہ دَ کار آندختُم تا بدنم، تحقیق کنم، حکمت رہ طلب کنم و دلیلِ وجودِ چیزا رہ بفاہم و تا بدنم کہ شرارتِ لَوڈگی آستہ و حماقت دیونگی. ۲۶ ما پی بُردُم کہ از مرگ کدہ تلخترِ خاتونی آستہ کہ خود شی تَلک آستہ و دِل شی دام-و-جال و دستای شی زولانہ؛ کسی کہ نظرِ لُطفِ خُدا دَ بلہ شی بشہ، از چنگ ازو

خاتو دوتا مونه، مگم آدم گناهار د چنگ ازو
گرفتار موشه.

۲۷ مرد سُخنور مَوگيه: "اينه، ما اينی ره پيدا
كدم: وختيکه يگ چيز ره قد ديگه چيز مُقايسه
كدم تا يگ نتيجه د دست بيرم ۲۸ كه فكر مه
هنوز ام د جُستجوي شي آسته و له ما پيدا
نكديم، ما د مينكل هزار نفر يگ مرد پيدا كدم
كه د طلبِ حِكمت بُو ده و له د مينكل تمام امزيا
يگ خاتو پيدا نكدم. ۲۹ ما فقط امی ره پی بُردم
كه خدا انسان ره راست-و-ساده خلق كد، مگم
اونا بلده خو راه های پيچيده-و-مُشکل انتخاب
كد."

۱ کی رقمِ آدمِ دانا آسته

و کی تفسیرِ هر چيز ره ميدنه؟

حِكمت چهره انسان ره روشو مونه

و دُرشتی چهره شی ره تبديل موكنه.

إِطَاعَتِ كَدُو از پادشاه

۲ ما مُوگِیم که حُکمِ پادشاه ره دَ جای بَیر،
چراکه تُو دَ حُضُورِ خُدا قَسَم خوردی. ۳ عَجَله
نَکُو که از حُضُورِ اَزُو بوری؛ دَ مقصدِ بَد دَ برابر
شی ایسته نَشُو، چُون اُو هر چیزی که بِخایه
انجام میدیه. ۴ توره پادشاه پُر قُدرت اَسته و کی
میتنه دَزُو بُگیه، ”چی مونی؟“ ۵ هر کسی که
حُکمِ اَزُو ره دَ جای بیره، رُوی بَدی ره نَمینگره
و دِلِ آدَمِ دانا وخت و رفتارِ مُناسِب ره میدنه،
۶ چُون بَلَدَه هر چیز وخت و رفتارِ مُناسِب و جُود
دَره، حتی اگه سختی-و-مُشکِلاتِ اِنسان دَ بِلَه
شی گِرَنگی کنه. ۷ دَ حَقِیقتِ اِنسان نَمیدنه که
چی رُخ میدیه و چی رقم رُخ میدیه، چُون کی
میتنه دَزُو بُگیه؟ ۸ هیچ کس دَ بِلَه روح قُدرت
نَدَره تا روح ره نِگاه کنه و نه ام دَ بِلَه روز
مَرگ تَسَلُطِ دَره که مانع شنه؛ اَمُو رقم که دَ
غَیبتِ جَنگ رُخَصتی نیسته، اَمُو رقم شرارت

ام صاحبِ خُو ره ایله نَمونه. ^۹ ما پگِ امزی
 چیزا ره دَ غِیتی دیدم که فکرِ خُو ره دَ تمامِ
 چیزای که دَ تَی آفتو انجام دده موشه مشغول
 کدم؛ ما دیدم که بعضی وختا انسان دَ بِلَه انسان
 حُکمرانی مونه تا دَزُو ضررِ برسنه.

راه های خُدا دُور از فهمِ انسان آسته

^{۱۰} امچنان ما دیدم که آدمای شریرِ مُحترمانه
 دَفن شد؛ اونا حتی دَ جای مُقدَّس رفت و آمدِ
 مُوکد و دَ امزو شار که کارای بدِ ره انجام میدد،
 تعریف-و-توصیف موشد. ^a ای ام بے فایده آسته.
^{۱۱} ازی که بلده عملِ بدِ حُکمِ جزا فوراً دده
 نَموشه، دِلِ بَنی آدم یکسره بلده بدی-و-شرارت
 تصمیم میگیره. ^{۱۲} اگرچه امکانِ دره که یگ
 گناهکار صد دفعه شرارت کنه و بازمِ عُمَرِ

^a ۸:۱۰ دَ جای «تعریف-و-توصیف» دَ بعضی نُسَخه ها

«پُرمُشت» نوشته یه.

دِراز دَشْتَه بَشَه، باوْجُوْدِ ازی ما مِیْدَنْم که
 خُوْبی نَصِیْبِ کَسای مُوشَه که از خُدا مِیْتَرَسَه،
 چُوْن اونا دَ حُضُوْرِ اَزُو قَدْ تَرَس مِیِیَه، ^{۱۳} لَیْکِن
 اَدَمِ شَرِیْرِ رُوْیِ خُوْبی رَه نَمِیْنِگَرَه و عُمَرِ دِراز
 نَمِیْدَشْتَه بَشَه، بَلْکَه مِثْلِ سَایَه تِیْرِ مُوشَه، چِراکَه
 اَوْ دَ حُضُوْرِ خُدا قَدْ تَرَس نَمِیِیَه.

^{۱۴} یِگ چِیْزِ بَے فَایِدَه دِیْگَه اِم اَسْتَه که دَ رُوْیِ
 زَمِی اِنْجَامِ دَدَه مُوشَه: قَدْ اَدْمایِ عَادِلِ رَقْمِیِ
 رِفْتارِ مُوشَه که اونا مُرْتَكِبِ عَمَلِ اَدْمایِ شَرِیْرِ
 شُدَه بَشَه و قَدْ اَدْمایِ شَرِیْرِ رَقْمِیِ رِفْتارِ مُوشَه
 که اونا عَمَلِ اَدْمایِ عَادِلِ رَه اِنْجَامِ دَدَه بَشَه.
 ما کُفْتَمُ که اِی اِم بَے فَایِدَه اَسْتَه. ^{۱۵} پَس ما
 لَذَتْ بُرْدُو رَه تَعْرِیْفِ-و-تَوْصِیْفِ کُدُم، چُوْن دَ تِیِ
 اَفْتَو بَلَدَه اِنْسَانِ چِیْزِیِ خُوْبْتَرِ ازی وْجُوْدِ نَدْرَه که
 بُخُوْرَه و وُجِیِ کَنَه و خُوْش بَشَه و اَمِیِ چِیْزَا دَ
 تَمَامِ رُوْزایِ زِنْدَگِیِ که خُدا دَ تِیِ اَفْتَو بَلَدَه اَزُو
 مِیْدِیَه دَ دَوْرُوْنِ زَحْمَتِ شِیِ قَدْ اَزُو باقِیِ مُومَنَه.

۱۶ ما فِکْر خُو رِه دَ کار اَنَدخْتُم و شاو و روز
 خاو رِه دَ چِیمای خُو راه نَدَدُم تا حِکمت رِه بَدَنُم و
 کاری رِه که دَ رُوی زمی انجام دَدِه موشه بِنِگَرُم،
 ۱۷ اوخته تمامِ کارِ خُدا رِه دِیدُم و فامِیدُم که هیچ
 کس نَمِیتَنه کارای رِه که دَ تَی آفتَو انجام دَدِه
 موشه، پَی بُره. هر چِیقس که اِنسان زَحمت
 کَشیدِه دَزی باره تحقِیق کُنِه، اُو رِه پَی بُرَدِه
 نَمِیتَنه. اگرچِه آدَمای دانا اِدعا مونه که مِیدَنه،
 لیکن اُو رِه پَی بُرَدِه نَمِیتَنه.

پگ دَ یگ عاقبتِ گِرفتار موشه

۹ پس تمامِ امزی توره ها رِه دَ دِل خُو قرار
 دَدُم و دَ باره پگ شی تحقِیق کده دَزی
 نتیجه رَسِیدُم که آدَمای عادِل و دانا و اعمالِ ازوا
 دَ دِستِ خُدا آستِه. اِنسان نَمِیدَنه که چِیزخِیل دَ
 اِنْتِظار شی آستِه، مُحَبَّت یا نَفَرَت. ۲ تمامِ چِیزا
 دَ بِلِه پگ یگرِقم مییه، دَ بِلِه عادِل و شَرِیر،
 دَ بِلِه خُوب و بَد، دَ بِلِه پاک و ناپاک، دَ بِلِه

کسای که قُرْبانی مونه و دَ بِلَه کسای که قُرْبانی
 نَمونه. عاقبتِ آدمای خُوب و گُناهار یگرِقم
 آسته، امچنان عاقبتِ کسای که قَسَم مُوخوره و
 کسای که از قَسَم خوردو مِیترسه. ^۳ دَ مینکل
 تمامِ کارای که دَ تَی آفتو انجام دده موشه، ای
 از پگ کده بدتر آسته که عینِ واقعه دَ بِلَه پگ
 مییه. علاوه ازی، دِلِ بَنی آدم پُر از شرارت آسته
 و تا وختیکه زنده یه دیونگی دَ دِلِ ازوا و جُود دَره
 و بعد ازو قد مُرده ها یگجای موشه. ^۴ لیکن
 کسی که قد زنده ها یگجای آسته، بلده ازو اُمید
 و جُود دَره، چُون سَگِ زنده بهتر از شیرِ مُرده
 آسته. ^۵ زنده ها میدنه که اونا یگ روز مومره،
 لیکن مُردا هیچ چیز ره نمیدنه، اونا دیگه اَجْر
 نصیب نَموشه، چُون حتی یادِ ازوا ام پُرْمُشت
 موشه. ^۶ ام مُحَبَّت و نفرتِ ازوا و ام حسادت
 ازوا گاه از بین رفته و دیگه هرگز دَ تمام چیزای
 که دَ تَی آفتو رُخ میدیه، شریک نَموشه.

۷ پس، بورُو نان خُو ره دَ خوشی بُخور و
 شرابِ انگور خُو ره قد دِلِ خوش وُچی کُو،
 چُون خُدا از گاهِ کاری ره که تُو انجام میدی
 تایید کده. ۸ همیشه کالای تُو سفید بَشه و سر
 خُو ره بے روغونِ خوشبوی نیل. ۹ زندگی خُو ره
 قد خاتونی که دوست دَری دَ دَورونِ تمامِ روزای
 زندگی بے فایده خُو که خُدا دَ تِی آفتو بلده تُو دده
 دَ خوشی تیر کُو، چراکه از تمامِ روزای بے فایده
 زندگی و از زحمتی که دَ تِی آفتو میکشی،
 اینمی نصیب تُو آسته. ۱۰ هر کار که دَ دست
 تُو مییه، اُو ره قد تمامِ توانایی خُو انجام بدی،
 چُون دَ عالمِ مُردا که تُو دَ اونجی موری، نه کار
 آسته، نه فکر کدو، نه علم و نه حکمت.

۱۱ یگ چیزی دیگه ره دَ تِی آفتو دیدم: برنده
 مُسابقه همیشه آدمای تیزرو نیسته و نه ام پیروز
 جنگِ آدمای قوی، صاحبِ نانِ آدمای دانا،
 صاحبِ مال-و-دولتِ آدمای هوشیار و صاحبِ
 احترامِ آدمای عالم، چُون وخت و بخت همیشه

یار نیسته. ۱۲ علاوه ازی، انسان نمیدنه که
 وخت شی چی غیت پوره موشه. امو رقم که
 ماهیا د تور بے رحم گرفتار موشه و مرغکو د دام
 بند مومنه، امو رقم بنی آدم ام د وخت مصیبت
 که بے بلغه د بله شی مییه د دام گرفتار موشه.

حکمت از لوڈگی کده بهتر آسته

۱۳ ما اینی نمونه حکمت ره ام د تی آفتو دیدم
 و د نظر مه بزرگ معلوم شد: ۱۴ یگ شار ریزه
 بود و د منه شی مردم کم زندگی موکد. یگ
 پادشاه قدرتمند د بله امزو شار آمد و او ره
 محاصره کده د مقابل شی سنگر های کته آباد
 کد. ۱۵ د منه امزو شار یگ آدم غریب زندگی
 موکد که دانا بود و او شار ره د وسیله حکمت
 خو نجات دد؛ مگم هیچ کس امو آدم غریب ره
 یاد نکد. ۱۶ اوخته ما گفتم که حکمت از زور
 کده بهتر آسته؛ با وجود ازی، حکمت آدم غریب

خار-و-حقیر حساب موشه و تورای شی شنیده
نموشه.

۱۷ تورای آدمای دانا که د آرامی گفته

موشه، کلوتر شنیده موشه،

نسبت د چیغ یگ حکمران که د

مینکل لودّه ها آسته.

۱۸ حکمت از سلاح جنگی کده بهتر آسته،

مگم لودگی یگ خطاکار خوبی های

کلو ره نابود موکنه.

۱ امو رقم که پاشه های مُرده مواد

عطر ساز ره بدبوی مونه،

امو رقم یگ لودگی ریزه میتنه حکمت

و عزت ره بے ارزش کنه.

۲ دلِ آدمِ دانا او ره سون راهِ راست موبره،

لیکن دلِ آدمِ لودّه او ره سون راهِ کج.^a

^a ۱۰:۲ د جای «کج» د زبونِ عبرانی «چپ» نوشته یه.

۳ آدمِ لَوْدَه حَتَّى دَ غَيْتِ رَاهِ رَفْتُو

بے عقلی مُونہ

و بَلَدِه پَگ نِشُو مِیدِیہ کِه اُو لَوْدَه اَسْتِه.

۴ اَگِه حُکْمَرَان دَ بَلِه تُو قَار شُد،

و ظِیْفِه خُو رِه ایلِه نَکُو،

چِرَاکِه مُلَايِمَت رَنجِش هَاي کُتِه

رِه بَر طَرَف مُونِه.

۵ یِگ بَدِی رِه دَ تِی اَفْتُو دِیدُم، یِگ خَطَا رِه

کِه اَز حُکْمَرَان سَر مِیَزَنِه: ۶ اَدْمَاي لَوْدَه دَ مَقَام

هَاي بَالِه مُقَرَّر مُوشِه و اَدْمَاي بَا رِزِش دَ جَاي

هَاي تَاه. ۷ مَا غُلَامَا رِه دِیدُم کِه دَ بَلِه اَسْپ

سَوَار اَسْتِه و کُتِه کَلُونَا مِثْلِ غُلَامَا دَ رُوِي زَمِي

پِیدِه موره.

۸ هَر کَسِي کِه چَاه مِي کَنِه خُود شِي

دَ مَنِه اَزُو مَوْفْتِه

و هَر کَسِي کِه دِیَوَال رِه شِکَاف مُونِه،

اُو رِه مَار مِیْگَزِه.

۹ هر کسی که سنگ می‌کنه، امکان دره
د وسیله سنگ اوگار شنه
و هر کسی که چپو می‌ده مونه، جان شی
د وسیله امزو کار د خطر آسته.

۱۰ اگه تور کند بشه
و دم شی تیز نشده بشه،
زور کلو کار دره،
لیکن حکمت باعث کامیابی موشه.

۱۱ اگه مار پیش از اوده شدو یگو
کس ره بگزه،
اوده مارگیر چی فایده دره؟

۱۲ توره های دانِ آدمِ دانا او ره
مُحترم جور مونه،
مگم لبای آدمِ لوده که شور موخوره،
او ره تباه مونه.

۱۳ شروعِ توره های دان شی لَوڈگی آسته
و آخرِ گبای شی دیونگی خالص؛
۱۴ باز ام آدمِ لَوڈه توره های خُو ره
کلو مونه و دمِ نَمیگیره.

انسان نَمیدنه که دَ آینده چی واقع موشه،
و کی میتنه اُو ره دَ باره چیزی که بعد
ازو رُخ میدیه، باخبر کُنه؟
۱۵ زحمتِ آدمای لَوڈه اونا ره از
پای میندزه،
دَ اندازه که اونا راهِ شار ره پیدا نَمیتنه.

۱۶ وای دَ حال تُو ای سرزمینی که پادشاهِ
تُو مثلِ بچکیچه آسته
و کُئه-کلونای تُو دَ غیتِ صُبح
عیش-و-نوش مونه.

۱۷ نیک دَ بخت تُو ای سرزمینی که
پادشاهِ تُو آدمِ عالیشان آسته

و کټه-کلونای تُو د وختِ مُناسِب
مُوخوره-و-وُچی مُونه،
بلدِه قُوْتِ گِرِفْتو، نَه بلدِه نشه کدو.

۱۸ از ټمبلی، بامِ خانه خراب مُوشه
و از سُستی دِستا، خانه چَقک مُوکنه.

۱۹ مِهمانی بلدِه خنده-و-خوشی
برگزار مُوشه
و شرابِ انگورِ زندگی ره خوشحال مُونه،
لیکن پیسه مَهیا کُننده پگِ چیزا آسته.

۲۰ پادشاه ره حتی دَ فِکر خُو ام نالت نکو،
و نه ام آدمِ دولتَمند ره دَ اُتاقِ خاو خُو،
چون امکانِ دَره که مرغِ هوا توره
های تُو ره بُبره
یا یگو موجودِ بالدار مَوْضوع ره
دزوا بُگیه.

دَ فِکْرِ آيندِه بُوْدو

١ نان خُورِه دَ رُوي آو پورته کُو،
چُون بعد از روزای کَلو
بَلدِه تُو پس دَدِه مُوشِه.

٢ دارایی خُورِه بَلدِه هفت، بَلکِه
هشت نفر بَدی،

چُون تُو نَمُوفامی که چی بَلَا-و-مُصِيبِت
دَ بَلِه زمی میيه.

٣ وختیکه آوَرها پُر آو مُوشِه،
دَ بَلِه زمی بارش مُوبارَنه.

دِرخت چی طرفِ جَنُوب چپِه شُنِه،
چی طرفِ شَمال،

دَ اَمونجی که چپِه شُدِه، باقی مُومنه.

٤ هر کسی که سُون حَرکتِ باد توخ
مُونه، اُو کِشت نَمِيتَنه،

و هر کسی که سُون آوَرها توخ مُوکُنِه،
اُو حاصِلِ دِرَو نَمِيتَنه.

۵ اُمُو رَقْمِ كِه تُو نَمِيدَنِ بَادِ اَز
كُدَمِ طَرَفِ مِيِيَه
وَ اسْتُغُونَايِ نِلْغِه دَ كُورِه خَاتُونِ شِكَاْمَتُو

چِي رَقْمِ بَسْتِه مُوشِه،
اُمُو رَقْمِ كَارِ خُدَا رِه كِه خَالِقِ تَمَامِ
چِيْزَا اَسْتِه، اَمِ نَمِيدَنِ.
۶ دَ غَيْتِ صُبْحِ تَخْمِ خُو رِه كِشْتِ كُو
وَ دَ وَخْتِ شَاوِ نَيْلِ كِه دِسْتِ تُو
بِيكَارِ بَشِه؛

چُونِ تُو نَمِيدَنِ كِه كُدَمِ شِي
فَايْدِه-مَنْدِ اَسْتِه،
اِي يَا اُو وَ يَا اَمِ هَرِ دُوِي شِي
مَسَاوِيَانِه خُوبِ اَسْتِه.
۷ وَاقِعَاً رُوشَنِي شِيْرِيْنِ اَسْتِه
وَ دِيْدُونِ اَفْتُو بَلْدِه چِيْمَا لِدْتَبَخَشِ.
۸ حَتِيْ اَكِه اِنْسَانِ سَالِ هَايِ كَلُو زِنْدَگِي كُنِه
خُوبِه كِه دَ پِگِ اَمْرُو سَالِ هَا

خُوشْحَالِ بَشِه،

ولے باید دَ یاد خُو دَشْتَه بَشَه
که روزای تَرِیکی کَلو یَه.
پس هر چیزِی که دَ آینده رُخ مِیدیه،
بے فایده آسته.

نصیحتِ بِلدِه جوانا

۹ آی جوان، دَ روزای نوجوانی خُو خوشحال
بَش و بیل که دِل تُو دَ روزای جوانی تُو، تُو ره
خوش کنه. دَ مِیلِ دِلِ خُو و دَ مُطابِقِ چیزای که
چیمای تُو مینگره رفتار کُو، مگم باخبر بَش که
بخاطرِ پگِ امزی کارا خُدا تُو ره قضاوت مونه.
۱۰ پس غَم-و-غُصّه ره از دِلِ خُو بَکَش و دَرَد
ره از جِسَمِ خُو دُور کُو، چُون نوجوانی و قُوتِ
جوانی زودگذر آسته.

تَشْبیه روزای پیری

۱ آست کُننده خُو ره دَ روزای
جوانی خُو دَ یاد بَیر،

پیش ازی که روزای مُشکِلاتِ برسه و

سال های بییه که تُو بُگی:

”امیا بلده مه خوش-آیند نییه؛“

^۲ پیش ازی که آفتو و روشنی

و ماهتو و ستاره ها بلده تُو تریک شنه

و آورهای پیری بعد از بارش جوانی بییه.

^۳ او ره دَ یاد بیر پیش از روزی که

پیره-دارای خانه^a تُو دَ لرزه بییه

و آدمای^b قوی خانه تُو خَم بُخوره

و خاتونوی تُو که دستاس مونه^c بخاطر

کم بودو از کار بُمَنه

و امو دُو که از کلکینای خانه تُو

توخ مونه، خیره بِنِگره^d

^۴ و درگه های^e خانه تُو دَ کوچه

زندگی بسته شنه

^a ۱۲:۳ یعنی «دستای» تُو. ^b ۱۲:۳ یعنی «پایای»

تُو. ^c ۱۲:۳ یعنی «دندونای» تُو. ^d ۱۲:۳ یعنی

«چیمای» تُو. ^e ۱۲:۴ یعنی «گوشای» تُو.

و آوازِ آسیا پَخچِ شُنه
 و تُو که از آوازِ مُرغکو بیدار موشی
 آوازِ پَگِ بَیتِ خانایِ بَلدِه تُو بے تاثیرِ شُنه؛
 ۵ اُو ره دَ یادِ بَیر، پیشِ ازی که از جای
 هایِ بَلند ترسِ بُخوری
 و دَ راهِ ترسِ خورده بوری،
 و رَقمی که درختِ بادامِ شِگوفه مونه،
 موی تُو سفیدِ شُنه؛
 و رَقمِ مَلخِ زخمی خود ره کَشِ کُنی
 و خاهِشاتِ نفسِ تُو بَندِ شُنه.
 عاقبت، هر انسانِ دَ خانِه اَبَدی خُو مورِه
 و کسای که ماتَم مونه دَ کوچِه
 ها بُر موشه.
 ۶ اَرے، آستِ کُنندِه خُو ره دَ یادِ بَیر
 پیشِ ازی که رِیسپونِ نُقره-یی^a مُنْثی شُنه
 و کاسِه طِلائی میده شُنه

^a ۱۲:۶ رِیسپونِ نُقره-یی یعنی رِشته عُمَر.

و کوزه دَ بَغْلِ چِشمه ٹوٹہ-و-پرچہ شُنه
 و چرخِ سرِ چاه کَندہ شُنه
 ۷ و جِسْمِ خاکی پس دَ زمی بوره
 که از شی اَمَدُ
 و روح دَ پیشِ خُدا که اُو ره
 بخشیدُد پس بوره.

۸ مردِ سُخنورِ مُوگیه:
 ”کاملاً بے فایده آسته! تمام چیزا
 بے فایده آسته!“

آخِرِ مَوْضوع

۹ علاوه ازی که مَرَدِ سُخنورِ دانا بُود، اُو بَلَدِه
 مَرْدُمِ عِلْمِ یاد دَد، خُوبِ فِکَر و تَحْقِیقِ کد و مثل
 های کَلو نَوِشْتِه کد. ۱۰ مَرَدِ سُخنورِ جُسْتَجُو کد
 تا تورای پَسَنَدِیدِه پَیدا کنه و اُو تورای حَقِیْقَت
 ره واضِح نَوِشْتِه کد.

۱۱ توره آدمای دانا رقم سوته چپو چوپو آلی
آسته و مَجْمُوعِ تورای ازوا مثل میخای محکم
که دَ وسیله یگ چوپو گفته شده بَشه.

۱۲ علاوه ازبا، آی باچه مه، باخبر بَش: نوشته
کدونِ کتابِ ها خلاصی ندره و خاندونِ کلو
باعثِ منده شُدونِ جسمِ موشه.

۱۳ پس بیید خُلاصه تمام چیزای ره که گفته
شُد بَشَنوی: از خُدا بَتَرس و احکام شی ره دَ
جای بَیر، چراکه تمامِ وظیفه انسان اینمی آسته.
۱۴ چُون خُدا دَ باره هر عملِ انسان قضاوت
مُونه، حتی دَ باره تمامِ عملِ های تاشه ازو،
چی خُوب بَشه، چی بد.